

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovne družbe dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Prijazen opomin slovenskim volilcem.

Kakor poročajo razni časniki, skuša vlada po okrajnih glavarstvih župane gledé prihodnjih volitev podučiti. Kakošen da bo ta poduk in kakošen nja uspeh, ne vemo; brž ko ne bo vlada za-se skrbela in županom na srce polagala, da naj ustavaškimi kandidatom do zmage pomagajo.

To nam daje povod, da slovenskim volilcem ob kratkem razložimo, kaj da vlada hoče.

Vlada hoče pred vsem na krmilu ostati, kar ji ni zameriti, ker tudi ministri vedó, da je boljše držati ga, kakor pa lovi ga. Dokler so imeli deželni zbori pravico poslance pošiljati v državni zbor, so zastopniki raznih dežel in kraljestev krepko poudarjali narodne in deželne pravice. To je vselej zoperno bilo ustavaškimi vladnim možem, ki hočejo, da le samo dunajski državni zbor vse v rokah ima, deželni zbori pa le izpeljavajo, kar se na Dunaju določi. Ker so se takemu centralizmu skoro vsi deželni zbori celih 12 let sem krepko upirali in s svojim pravičnim uporom marsikatero ministerstvo prisilili, da je odstopilo, je sedanje Auersperg-Lasserjevo ministerstvo na zahtevanje nemških ustavakov celo po novi poti mahnilo, da bi pred nadležnimi federalisti mir imelo in vladno krmilo obdržalo. Vpeljale so se namreč direktne volitve, da neposredno volilci sami poslance pošljejo v državni zbor, ne pa deželni zbori.

Po direktnih volitvah hoče torej vlada to doseči, da bi ljudstvo povsod druge možé volilo, ne več vladi nasprotnih in za deželne pravice vnetih, ampak tacih, katerim je državni zbor več, kakor deželni. Te sorte poslanci so: Seidl, Brandstätter, Reuter in sploh vsi nemškutarji. In če že upanja ni, da bi kje zmagali taki možje, bi bili za silo tudi dobri taki, ki niso ne krop ne

voda, ki ne spadajo ne med federaliste, ne med odločne katoličane, pa tudi med demokratične kričače ne.

Mi Slovenci ne moremo in ne smemo vladi udanih ustavakov voliti. Zakaj pa ne? Zato ne, ker bi s takošno volitvijo sami sebi največo škodo delali.

Ko bi namreč po vladini želji ustavake volili, bi potrdili sedanjo sistemo, katerej so se z najboljšim prepričanjem 12 let ustavljali vrli prijatelji slovenskega ljudstva, bi torej potrdili tudi vse to, kar se je doslej ljudstvu na kvar vpeljalo, kar ga stiska in tare. Ustavaki, ki se nam bodo za kandidate ponujali, niso za spravo med narodi. Ti ljudje so predlanskim ob času volitev v deželni zbor v svojih oklicih naravnoč poudarjali, da sprave med narodi nič treba ni! Njim seveda sprave treba ni, ki sedé pri polni skledi narodnih in političnih pravic, od nas pa, ki smo v tem oziru ubogi pastrki, terjajo, naj bi molčali; če pa ne molčimo, nego kruba enakopravnosti tirjamo, je to v očeh ustavakov velika predrznost, ker so se navadili gospodovati nad nami, ter hočejo da tako ostane tudi zanaprej v Avstriji. V programih te stranke ne najdeš ne ene besedice o spravi, o dejanski enakopravnosti vseh narodov. Čemu tudi? Vsaj nemškim ustavakom ravno tačas in le tako dolgo pšenica cvete, dokler sami po svoji volji delajo, nad vsemi drugimi gospodujejo. Tacih narodnih posilnikov torej voliti ne moremo in ne smemo, ako si nočemo sami groba kopati.

Ustavaki so slednjič tudi vsi robati liberalci, naj že spadajo k „mladim“ ali „starim.“ Imamo tudi „narodnih“ liberalcev, ki so pa ustavakom podobni kot brat bratu, ker se držé skoro vseh postav, katere so ustavaki sklenoli. Našim slovenskim kakor nemškim liberalcem so nove verske (konfesijske), šolske, občinske in mnoge

druge postave celó po volji, ter ugovarjajo temu, da bi se kaj spremenilo. Vse, kar koli so liberalci iz mrzenja do kat. cerkve storili in še storiti namerjavajo, vse to je tudi našim liberalcem pravo maslo, dasi verno kat. ljudstvo to prav bridko občuti.

Liberalcev, nasprotnikov kat. cerkev, torej voliti ne smemo, sicer se sami ndeležimo greba, da se kat. cerkev preganja, na steno pritiska in v svojem delovanju ovira.

Prihodnje volitve bodo tedaj odločile: bode — li še dalje obstala ustava, po katerej takraj Litave le eden in to najmanjši del avstrijskih državljanov, namreč nemško-liberalna stranka gospoduje, ali se pa ustava tako preuredi, kakor je to različnim narodom in deželam v Avstriji primerno, da je namreč vsak narod ednakopraven z drugimi ter si v deželnem zastopu vse svoje domače zadeve uravnava. Da se to zgodi, treba povsod sedanji vladi nasprotnih, narodnih, ob enem pa tudi katoliški cerkvi pravičnih in poštenih poslancev voliti. Ako Slovenci take možé volimo, smo izpolnili sveto dolžnost proti cesarstvu ki potrebuje mirú in sprave; proti kat. cerkvi, katere liberalci sukati in vladati ne smejo, pa tudi vlada v dekle ponižati ne; smo izpolnili sveto dolžnost proti narodu slovenskemu, ki vzdihuje po rešenju iz hlapčevskih spon, v katere ga je zakovalo samovolje nemških liberalcev — ustavakov.

Gospodarske stvari.

Zakaj nektero popolnoma dorašeno drevó vendar ne rodi?

Tú je treba pogledati, kje da je zadržek?

Zadržek utegne biti v zemlji. Če je zemlja zlo pusta, da korenine živeža za rejo drevesa in sadú ne najdejo; ali če je njihov živež slab in reven, se vé da tako drevó ne more sadú imeti, kakor tudi žito ne, če je v pušči, in krava mleka ne, če je zastradana. Takému drevesu se mora zemlja globoko okopati in zboljšati, to je, dobre prsti koreunicam dati, da bodo več in boljšega živeža imele.

Če je pa zadržek v deblu, to je, če ima debelo, trdo skorjo, ali pa je tako v senci, da ga solnce vsega obsijati in mu lesa zadosti pregreti ne more. Tako drevo ne moru sadú roditi, ali ga pa le na eni strani ima, na drugi pa ne; ker muzga ne teče enako po lesu, in tistega živeža, katerega po listu dobiva, s tistim, ki iz korenin pride, v rodovitnost ne združuje: takemu drevesu se kaj lahko pomaga, če se mu stara in mrtva suha koža čisto odrza, in se mu tiste veje, ktere mu najbolj senco delajo, vzamejo. Če je pa vse drevó v senci, se mu, če je mogoče, solnce dá,

ako se namreč tisto iz pota spravi, kar mu senco dela. —

Če je pa v vejah zadržek, to je, če jih je preveč, če so pregoste, da druga drugo zavezujejo in topé, da jih solnce pregreti ne more, in muzga komaj les in perje preživí: tako drevó se mora zlo obrezati in vse veje, ktere senco delajo, iztrebiti in se mu jih le toliko pusti, kolikor okó presodi, da je dosti in prav. Če po tem še roditi noče, se mu veje začetka kresnika vkrivé ali pa prevežejo, da je muzga malo zadržana, in da v les preveč ne žene, ampak sadnje popke delati mora, kakor se tudi šparoni z vinskimi mladikami delajo in vkrivé, da mladike k rodovitnosti prisilijo. Tudi se prisili drevó k rodovitnosti, če ima muzge preveč, da le v les žene in raste, če se mu pušča, to je, v kožo po deblu vreza naredí, ali le po eni ali pa po oboji strani, kakor je treba, da nekaj muzge zgubi.

Nerodovitnost od vremena se težko odvne, ker vreme ni v naši oblasti. Mraz, suša, prevelika moča, toča, škoduje sadju. Že v popkih vreme sad lahko skazi. Tri tedne o kresu drevje v rasti počiva, muzga takrat ne žene v les, ampak popke dela za prihodnje leto, cvetne, lesne in listine. Če je takrat toplo in tiho vreme, da se muzga po vsem drevesu za kožo lahko zadosti spari in k rodovitnosti pripravna naredí, veliko cvetnih popkov iz mladik požene, iz katerih bo prihodnje leto cvetje in sad. Če je pa takrat dolgo deževno in mrzlo, da se muzga spariti ne more, ali pa suša, da muzge manjka, drevó ne more cvetnih popkov narediti, ampak komaj slabe lesne in listne napravi in pomladi ne bo ne cvetja ne sadú. Tega mi ne moremo odvrniti, razun suše, če takrat korenine polivamo; pa dobro je vendar že prej vedeti, če bo drugo leto sadje cvelo ali ne, da se vé staro sadje hraniti ali pa prodati.

Ravno tako se po vremenu tudi na drevji cvetje skazi, da sadú ni. Če drevje pred perjem cvetje pokaže, bo odpadlo, ker nima tistega potrebnega živeža, katerega po listji ali perji dobiva. Tako cvetje se ne more zadosti izgoditi in na lesu vrasti. Tako češnje, češplje, ki vsako leto cvetó, pa malokdaj v perji, malokdaj obodé. Če se tako drevje kikih 8 do 10 dni prej okoli korenin okopá in z brinjevimi ali pa smrekovimi vejami ali sugom ali ledom ali blatom korenine pokrijejo, se razevetenje zadrží tudi skoraj toliko dni; med tem se začnó lesni in listni popki razvijati, in drevó cvete potlej v perji. Pa ne vem, če bi to vselej in povsod gotovo pomagalo. — Če bi sadje preveč cvelo, bi ga tudi malo ostalo. Pomaga, če se takrat takemu drevesu korenine zalivajo in prej v taki vodi živalski ostanki, kostí, parklji, rogovi usnjevi zrezki itd. kuhajo. — Če ob sadnem cvetju dežuje, da rodívni prah v dno sadnega ploda pasti ne more in ga tudi čbelice ne prenesó, se cvetje skazi. Pomaga, če se drevó včasí pomaja.

„Novice.“